

„Szólj hozzám, kicsim!” - A megkésett beszédfejlődésről

„Kisgyermekes szülők visszatérő aggodalma, hogy 'eleget tud-e a kicsi', korának megfelelő-e a beszédfejlődése, és észrevennék-e, ha valami gond adódna. Hogy ne a kortársakhoz kelljen hasonlítani, hol tart, logopédust kérdeztünk meg, mire érdemes figyelni.

A játékos hangadástól a szavakig

A beszéd több, mint amit hallunk. A nyelvhasználat egyik módja, ezért helyesebb, ha nem beszédfejlődésről, hanem **nyelvfejlődésről beszélünk** - kezdte Szőke Rita logopédus, a 'Kincs-Ő' Alapítvány 'Kibontakoztatás' fejlesztő műhelyének munkatársa. A nyelvfejlődés egyfajta **törvényszerűséget követ**, az adott nyelvi közegtől függetlenül. Körülbelül a hatodik hónapban kezdi el a csecsemő a 'bababa', 'mamama', 'papapa' típusú hangsorokat hallatni. A világ minden részén ugyanúgy, mivel ez nem az adott nyelv része még, nem tanult folyamat, hanem a saját mozgásának örömeiből fakad - a szájával, ajkaival, nyálával játszva, azok mozgását próbálgatva jut el ezekhez. A környezet reagálása nyomán szelektálódva, a nevelés útján formálódnak ebből majd a 'mama', 'papa', 'baba' stb. szavak.

A beszédfejlődés feltételei: mivel, mit, hogyan

Ahhoz, hogy a beszéd kialakuljon, több tényezőnek kell egyszerre teljesülnie. Ezek egy része szervi, anatómiai, mint például az agyi érés, a centrális irányítás és a periférikus szervek fejlődése (például a szájizomzaté). Ezen a ponton **összefüggés van a beszéd fejlődése és az evés fejlődése között is**, hiszen vannak olyan izmok, amelyek mindkét tevékenységhez használatosak. Az anatómiai fejlődés mellett ki kell alakulnia a kommunikációnak is. Lényeges, hogy **a kicsi akarjon közölni!** Például ha az anyuka megpuszítja a talpát, és a csecsemőnek tetszik ez a játék, tudja, akarja jelezni, hogy szeretné a folytatást. **Amíg nincs kommunikáció, nincs beszéd sem.** Utánzással megtanulhatóak a szavak, de saját élmény nélkül ez sokáig csak motoros játék marad. A játékban is el kell jutnia a gyermeknek odáig, hogy legyen mondanivalója: szimbólumként tudjon használni tárgyakat, legyen belső nyelve, amit ki akar fejezni, meg akar osztani. A **szimbolikus játék kialakulása** nagyon fontos (ilyen a baba megetetése).

Motoros tervezés

A hangokat, a hangok egymásutánosságát meg kell tanulni, ehhez pedig a gyermeknek képesnek kell lennie a **motoros tervezésre** is. Ez a játékban úgy jelenik meg, hogy például amikor labdázunk vele, már azelőtt nyújtja a kezét a labda elkapásához, hogy eldobnánk. Az agy előre működik, már a következő lépést tervezi és készül a kivitelezésére. Szükséges ez már a hangok formálásához is (hiszen például az 'sz' hang kiadásához kb. nyolc szerv működését kell koordinálni), de különösen a szavak összeállításához. Később ugyanez a motoros tervezés kell ahhoz, hogy a szavakból mondatok épüljenek, a gyermek a nyelv használati szabályait, például a toldalékolást helyesen alkalmazni tudja. Kiegyensúlyozott beszédfejlődés esetén idővel ez az anyanyelven automatikussá válik, de idegen nyelv használatkor vagy nyelvfejlődési zavar esetén nagyon fárasztó a beszélő számára, ilyenkor sokkal jobban kapaszkodik az ismert szavakba. (Olyan ez, mint amikor egy csekélyebb angol nyelvi tudással rendelkező magyar angol nyelven hallgat egy konferenciát.)

Ki kell alakulnia az **eszközhasználatnak** is, hiszen **a nyelv is eszköz, a kifejezés eszköze**. Amíg nincs eszközhasználati képesség, addig nincs nyelvfejlődés sem. A kisgyermek játékát tehát ilyen szempontból is érdemes figyelni."

Forrás: Babaszoba.hu